

Frihed skal omsættes

Der er behov for at føre det grundtvigske frihedsbegreb i marken, i en tid hvor der tilsyneladende er politisk flertal for at skille ytringsfrihed og religionsfrihed ad

TEKST: KIRSTEN M. ANDERSEN, FMD. FOR GRUNDTVIGSK FORUMS STYRELSE

I Danmark står der Grundtvig på frihedsbegrebet. *Frihed for Loke, såvel som for Thor* kan man sagtens sige uden at have et indgående kendskab til de nordiske myter. Så har man sagt, at loven garanterer en frihed, hvor det er tilladt og

ikke forbudt at forme sit liv og opdrage sine børn efter egen overbevisning, så længe det ikke bryder med loven. Det har vi frihed til, ærligt og redeligt, selv når forklaringerne er halve og motiverne er egoistiske og listige.

Ordene *Munden fri og hånden bundet*, siger det også kort. Der må kæmpes med ord. Verbale slagsmål er i orden. Der kan argumenteres både religiøst og politisk, med følelser og fornuft i den offentlige debat. I Grundtvigs frihedstanker indgår ideen om, at religionsfrihed og ytringsfrihed vil anspore borgerne til loyalitet over for staten, og derfor være til fælles bedste og en større fordel end at sikre statens enhed gennem forbud.

RELIGIONSFORSKRÆKKELSE

I maj inviterede Grundtvigsk Forum til møde i Vartovs sal med titlen: "Politikerne siger nej til hadprædikanter, men siger de også nej til religionsfriheden?" Meldingen fra mødet var klar. Ved at falde for forbuddets fristelser vil vi komme til at svække samfundet. Baggrunden var det såkaldte enigheds-papir mellem flere af folketingets partier i kølvandet på TV2's dokumentarserie "Moskeerne bag sløret". Det har ført til en stribe lovforslag, der indskrænker religionsfriheden, de frie skoler og ud-

grænser det religiøse fra folkeoplysningen. Lovforslagene skal til behandling i folketinget i dette efterår. Grundtvigsk Forum har afgivet høringssvar på samtlige lovforslag (de kan læses på Grundtvigsk Forums hjemmeside).

Forslagene viser, at der tilsyneladende er flertal for at skille ytringsfrihed og religionsfrihed ad. Det er en meget høj pris at betale for at beskytte samfundet mod islamisk ekstremisme. Måske skyldes det den almindelige religionsforskrækkelse, at man fra politisk hold ikke mener, det har så stor betydning at vedtage en særlovgivning, der udgrænser religiøse udsagn og åbner for at bedømme dem anderledes end alle andre ytringer. Men derved er de inde og rykke ved det inderste forhold mellem stat og borger. Det er selve iltningen af det liberale samfunds hjerteblod, der er til forhandling. Det er til fælles bedste, at staten ikke tvinger borgeren i tros- og samvittighedsspørgsmål.

Den måde oplysningens frihedsideal kom til at præge Danmark på, havde Grundtvig som samfundsdebattør og digter af salmer og sange historisk stor indflydelse på. Det medførte stærke lokalsamfund med myndige fællesskaber, fx andelsbevægelsen og skoleforeningerne. Staten kan garantere friheden, men ikke udleve den. Friheden skal omsættes. Vi er alle parter i fællesskaber, der er drevet af holdninger, tro og løfter, lige fra ægteskab, familie, menighed, skole og arbejdsliv. Og det er netop disse sammenhænge, den grundtvigske frihed sigter på. Det efterlader et dilemma, som lovforslagene mod hadprædikanter viser. Fællesskaber kører ikke efter samme normer og traditioner. Er der

» Det er til fælles bedste, at staten ikke tvinger borgeren i tros- og samvittighedsspørgsmål

tilfælde, hvor staten skal gribe ind med forbud og begrænse friheden?

Indskrænkning af religionsfriheden handler derfor ikke kun om religion, den er et tegn på en politisk blindhed overfor de folkelige fællesskaber, som demokratiet ikke må ofre i sit eget navn, men som det er formålet for loven at beskytte. Det er ikke tilfældigt, at det netop er de fællesskaber, som forbindes med det grundtvigske.

FOLKEMØDER

Året har i det hele taget budt på mange opgaver. Nogle opgaver og arrangementer var planlagte, andre har presset sig på og krævet hele styrelsens og sekretariatets opmærksomhed.

Folkemøderne blomstrer og er en del af både en ny og levende debat- og festivalkultur. Der bliver stadig flere af dem. I år har Grundtvigsk Forum deltaget i fire. Folkemødet på Bornholm i juni er en politikfestival. Vi delte telt med fire andre foreninger, og vi havde fået en god placering lige ved hovedscenen. Fællessang, fortælling og debatter om påtrængende emner trak mange til. Kultur mødet på Mors er endnu ikke så stort, og det er imponerende, hvordan man her formår at involvere foreninger og kulturinstitutioner. Som noget nyt blev der for første gang holdt Ungdommens Folke-møde i Søndermarken på Frederiksberg. Århus Festuge er også en slags festival. I år samarbejdede Grundtvigsk Forums lokale kreds og Studenterkredsen om "Kor i Katedralen", der bød på fællessang over fem eftermiddage.

Kirkedagene i København blev for første gang i kirkedagens historie et folkemøde midt i København. "Himmelske dage" var en tiltrængt og meget vellykket fornyelse af kirkedagene. Vartov lagde hus til mange velbesøgte arrangementer, og Grundtvigsk Forum deltog i det første folkekirkemøde. Det

fandt sted i Københavns Universitets festsal og strakte sig over en hel dag med fire fælles og fuldkomne centrale emner: "En lokal folkekirke i en global tid", "Dåb og dåbsoplæring", "Kirken i lokalsamfundet" og "Den eksistentielle samtale". På sidste årsmøde i Vartov var der ønsket om et referat fra dette møde, men det var ikke et formelt møde med beslutningspunkter og det er derfor vanskeligt at give et egentligt referat. Netop sådan ønskede vi det fra Grundtvigsk Forum. Det er vigtigt at samles i folkekirken og tale om det, der er fælles, både det helt centrale, forkyndelse og dåb, og også de kæmpestore opgaver, som folkekirken står i.

DÅB, DEMOKRATI OG SKOLELEDELSE

Igen i år har vores arbejde været organiseret i en række udvalg. Det har den fordel, at vi i styrelsen kan uddelegere arbejdet i mindre grupper og på den måde tage initiativer og forholde os både til kirken, skolen, kultur og samfund.

I kultur- og samfundsudvalget står samtale og udvidelse af fællesskaberne til at omfatte flere end de indforståede højt på dagsordenen. Der er lavet samtalekort om eksistens. En dag i Askov under overskriften "Tal sammen" blev i foråret et inspirerende medlemsmøde om, hvordan vi kan udvikle samtalemøder om tro, opdragelse og skole, og på den måde være med til at bidrage til at styrke fællesskaberne. Unges forståelse og involvering finder sted i projekt "Demokratipilot" i samarbejde med kommuner. I et samarbejde med Holstebro Kommune har udvalget og Vartov lagt hus til et tredages kursus for unge indvandrere i demokrati. Udvalget har været optaget af, hvorledes man kan gribe bolden fra kulturministerens Danmarkskanon. Der er et projekt i støbeskeen i samarbejde med Grænseforeningen, som vil kræve ekstern finansiering, under arbejdstitlen: "Danmark for begyndere".

Kontakterne hen over grænsen med det danske

Demokratipiloter 2016

mindretal har altid været vigtigt i Grundtvigsk Forum. Vi har et Sydslesvigudvalg, deltager i årsmødet og følger med i mindretallets skoler og kirker. I disse år er der få ansøgere til præstestillingerne. Kan vi være med til at formidle kontakt, lægger vi gerne rum til det i Vartov.

Kirkeudvalget har været involveret i tilrettelæggelsen af folkekirkemødet i samarbejde med de andre kirkelige retninger og menighedsrådsforeningen. Det faldende dåbstal har givet anledning til flere tiltag, herunder en dåbskonference for menighedsråd, præster og andre interesserede i juni. Oplysning og forkyndelse af dåbens betydning må gå nye veje, for ellers er der for mange, der slet ikke får hørt, hvad det er de vælger fra. Der er brug for at diskutere en nutidig dåbsteologi, i sammenhæng

ÅRSMØDE I GRUNDTVIGSK FORUM

Den 28.-29. oktober afholder Grundtvigsk Forum årsmøde i Vartov i København. Her er foredrag og fællessang, generalforsamling og drøftelse af foreningens arbejde. Og her offentliggøres det, hvem der modtager N.F.S. Grundtvigs Pris 2016

med hvad der er på spil for forældre i forhold til deres børn. Hvad overvejer de, når de skal svare på spørgsmålet: Hvorfor vælge at døbe? Det har vi brug for at tale med hinanden om. Derfor samarbejdes der om at udgive en folder "Dåb. Skal – skal ikke", afsendere er Landsforeningen af menighedsråd, Folkekirken.dk, Forlaget Eksistensen og Grundtvigsk Forum. Endnu en konference skal nævnes, den 28. november i år: "At være en fællesskaber – en opgave for kirken på landet?" Det handler om, hvordan vi lokalt fornyr forholdet mellem folk og kirke.

I mange år har medlemmer i kirkeudvalget deltaget i et samtaleforum med repræsentanter fra de andre kirkelige retninger. Det er en nødvendig og god kontakt.

Reformationsjubelåret skal både forberedes og fejres med teser, prædikonkurrence, og en dag i maj om Grundtvig og Luther.

Skoleudvalget er stadig optaget af skolereformen. Hvad den betyder for skolekultur og elevernes dannelse. Det arbejdes der med under overskriften "Hvad glemte vi under reformen?" På Folkemødet på Bornholm havde Grundtvigsk Forum inviteret nogle lærerstuderende for at finde ud af, hvor meget de vidste om Grundtvig gennem deres uddannelse. Det er ikke ret meget. – Skoleudvalget fortsætter et samarbejde med læreruddannelserne. En konference under overskriften "Ledelse til frihed" skal styrke friheden til ledelse på den enkelte skole. Den er planlagt til at foregå i januar. Skoleudvalget har i årets løb deltaget i flere møder i netværk bl.a. Rønshovedgruppens høring om dannelse i Landstingssalen.

I alle tre udvalg er der i august og september afgivet høringssvar i forhold til ændringerne for de frie skoler, af folkeoplysningsloven, lovændring for trossamfund, og kriminalisering af ytringer i religiøse sammenhænge.

FORENINGSLIV OG HVERDAG

I marts havde vi i forretningsudvalget et budgetseminar. Grundtvigs Forum er både en landsdækkende forening med selvstændige kredse og en virksomhed med kontorer for mange andre foreninger og en konferenceafdeling. De gamle bygninger om

Indskrænkning af religionsfriheden handler ikke kun om religion, den er et tegn på en politisk blindhed overfor de folkelige fællesskaber

Vartovs gård står smukt, men det kræver stadig vedligehold. Der er en sammenhæng mellem de to. Virksomheden lønner aktiviteterne. Ånden i foreningen gør Vartov til et markant sted i København, og det skal være med til at styrke det grundtvigske lokalt. Grundtvigsk Forum står stærkest, der hvor kredsene laver aktiviteter.

I Styrelsen tog vi endnu et skridt til at styrke båndene i foreningen. I februar holdt vi styrelsesmødet i Brande. Det gav mulighed for et inspirationsmøde med lokale repræsentanter fra det midtjyske. Det var godt at få talt om erfaringer med fx samtalekoretene, og høre om hvilke initiativer, der har succes i fx Brande og Silkeborg. Hvad man holder fast i, og hvor man er gået nye veje og har opsøgt nye samarbejdspartner og på den måde søgt at udvide fællesskaberne.

Der vil ikke blive fremlagt et nyt forslag til vedtægter på det kommende årsmøde i oktober. I forlængelse af årsmødet i 2015 har vi i styrelsen indgående

forholdt os til diskussionen, Debatten om formålet skal ikke gemmes væk. Den er en fælles sag, som skal være med til at styrke foreningens arbejde.

Der er altid travlt på sekretariatet i Vartov, men i år har været noget særligt. Medarbejdere, der har lagt liv og sjæl i Vartov er gået på pension. Der er ansat nye på posterne efter Åse Grove, Kaj Grove og Kirsten Grishauge. Akademileder Ingrid Ank, som begyndte 1. januar, fik ikke lov til at være helt ny længe, for siden er der kommet ny forvalter: Kristoffer Grishauge, ny bogholder: Palle Bo Hansen, og ny konferencekoordinator: Karen Laursen. Jørgen Anker Jørgensen var i forårsmånederne konstitueret som sekretariatsleder under en barsel.

Medarbejderne gør Vartov til et herligt sted at komme. Det er et hus med stor aktivitet at videreføre, som de nye medarbejdere tager over. Det er en stor fornøjelse at se. Sekretariatsleder Joachim Juul Vædele har vilje til at skabe det nye gennem samarbejde. Det lover godt. ■

Grundtvig forlader Ungdommens Folkemøde 2016 efter to intense dage i Søndermarken på Frederiksberg

